

CUPRINS

Abrevieri	13
Cuvânt-înainte	17
Introducere	23

PARTEA I. CONTRACTUL CA EXPRESIE A AUTONOMIEI DE VOINȚĂ. INTERPRETAREA CA MIJLOC DE CONSERVARE A ACORDULUI DE VOINȚE	29
---	-----------

CAPITOLUL I. AUTONOMIA PRIVATĂ. APARIȚIA CONTRACTULUI CA ACORD DE VOINȚE	29
---	-----------

A. Evoluția conceptelor	32
1. Perioada antică	33
(a) <i>Semiluna fertilă</i>	33
(b) <i>Grecia antică</i>	35
(c) <i>Roma</i>	38
(d) <i>Spațiul geto-dac</i>	42
2. Perioada medievală	43
(a) <i>Peisajul laic</i>	43
(b) <i>Peisajul canonic</i>	46
3. Epoca modernă	49
(a) <i>Ideile precursorare ale autonomiei de voință</i>	49
(b) <i>„Epoca de aur” a autonomiei de voință</i>	53
B. Provocări contemporane	57

CAPITOLUL II. NOȚIUNEA DE VOINȚĂ CONCORDANTĂ CA EXPRESIE A PRINCIPIULUI AUTONOMIEI DE VOINȚĂ	62
---	-----------

A. Aspecte terminologice	63
B. Corelația între voința concordantă și condițiile contractului	65
1. Voința concordantă și cauza	66
2. Voința concordantă și consimțământul	67
3. Voința concordantă și obiectul contractului	68
4. Voința concordantă și capacitatea	69

C. Prezența noțiunii în legislație	70
1. Sistemul de drept românesc	70
2. Sisteme de drept continental	73
3. Sistemele de drept anglo-saxon.....	75
4. Instrumentele internaționale.....	81
CAPITOLUL III. CRITERII DE IDENTIFICARE A VOINȚEI	
CONCORDANTE	85
A. Criterii (pur) subiective de determinare a voinței concordante	87
1. Negocierile dintre părți	87
2. Comportamentul părților ulterior încheierii contractului	91
3. Calibrarea obiectului contractului la ceea ce părțile au avut în vedere	93
4. Prevalența versiunii lingvistice inițiale.....	96
B. Criterii subiectiv-obiective de determinare a voinței concordante	96
1. Natura, scopul și obiectul actului	97
2. Interpretarea sistematică	101
3. Practicile statornicite între părți/interpretarea atribuită anterior clauzei de către părți.....	105
4. Împrejurările în care contractul a fost încheiat	106
C. Criterii (pur) obiective de determinare a voinței concordante	107
1. Effet utile	107
2. Sensul atribuit în general prevederii în domeniu.....	109
3. Uzanțele.....	109
4. Buna-credință și/sau comportamentul corect în afaceri („fair dealing”).....	110
D. Ierarhia criteriilor	111
CAPITOLUL IV. ELEMENTE OBIECTIVE ÎN CADRUL ETAPEI	
SUBIECTIVE A INTERPRETĂRII. PROPUNEREA UNEI	
DEFINIȚII DE LUCRU.....	114
A. Ce căutăm atunci când căutăm „voința”?	115
1. Mecanismul erorii – viciu de consimțământ	115
2. Determinabilitatea obiectului	117
3. Caracterul comun al cauzei ilicite	118

4. Formarea contractelor prin obținerea unui acord asupra elementelor esențiale	119
B. Cât de subiectivă este metoda subiectivă?	119
C. Propunerea unei definiții de lucru.....	121
PARTEA A II-A. „MOARTEA CONTRACTULUI”.	
INTERPRETAREA CA INSTRUMENT DE POLITICĂ PUBLICĂ	125
CAPITOLUL I. ILUZIA VOINȚEI REALE ÎN LUMEA	
CONTRACTELOR STANDARD	125
A. Particularitățile contractului (clauzelor) standard.....	131
1. Contracte „standard” în ansamblul lor	132
2. Clauze standard	133
3. Cauzele apariției standardizării	135
4. Trăsăturile contractului/clauzelor standard.....	138
B. Reglementare actuală.....	140
1. Prevalența clauzelor negociate	140
2. „Bătălia formelor”	141
3. Clauze neuzuale/abuzive/surprinzătoare.....	144
(a) <i>Clauzele neuzuale (surprinzătoare)</i>	144
(b) <i>Clauzele abusive</i>	152
(c) <i>Clauze extrinseci</i>	153
C. Mecanisme specifice și impactul asupra operațiunii de interpretare	156
CAPITOLUL II. REGULILE SUBSIDIARE SAU INTERPRETAREA	
CA INSTRUMENT DE POLITICĂ PUBLICĂ	159
A. Domeniu de aplicare.....	160
1. România.....	160
2. Sistemele continentale	164
3. Sistemele anglo-saxone	168
4. Particularitățile contractelor încheiate cu consumatorii....	173
B. Scopul regulilor	175
C. Eficacitatea regulilor subsidiare.....	177
CAPITOLUL III. DEROGĂRI DE LA REGULILE DE	
INTERPRETARE.....	183
A. Natura regulilor de interpretare	184
B. Derogări convenționale	187

1. Clauza de „integralitate”	189
2. Interzicerea modificărilor orale	193
3. Ordinea aplicării documentelor	194
4. Efecte surprinzătoare	195
C. Derogări regăsite în legi speciale	197
1. Contractele administrative (primatul interesului public) ...	198
<i>a) Particularitățile contractelor administrative</i>	199
<i>b) Reguli specifice de interpretare</i>	201
<i>c) Aplicabilitatea regulilor generale de interpretare</i>	202
2. Clauzele compromisorii (aplicarea favor contractus clauzei arbitrale)	205
<i>a) Arbitrajul ca formă de justiție privată</i>	205
<i>b) Autonomia de voință a părților ca izvor al competenței tribunalului arbitral</i>	207
<i>c) Separabilitatea clauzei arbitrale</i>	209
<i>d) Regula kompetenz-kompetenz</i>	211
<i>e) Interpretarea convenției arbitrale</i>	213
CAPITOLUL IV. COMPLETAREA (INTEGRAREA)	
CONTRACTULUI	223
A. Reglementarea locală	225
B. Perspectiva comparată	227
C. Criterii și obligații implicite	233
1. Dispoziții legale supletive dublate de clauze contractuale similare	234
2. Uzanțe sau practici statornicite între părți	238
3. Buna-credință, abuzul de drept și solidarismul contractual	239
D. Critica unei intervenții (excesiv de) energice în contract	241
CAPITOLUL V. EFECTELE REGULILOR. ANALIZĂ CANTITATIVĂ ȘI STUDIU DE CAZ	246
A. Studiu cantitativ	247
B. Studiu de caz	256
1. Contractul-premisă	256
2. Disputa	257
3. Susținerile părților	258
4. Soluția instanțelor	259
5. Criterii propuse și scurte concluzii	259

PARTEA A III-A. RECONCILIAREA EXTREMELOR.	
INTERPRETAREA ADAPTIVĂ	263
CAPITOLUL I. LIMITELE INTERPRETĂRII. DENATURAREA	
SENSULUI CLAUZELOR CLARE ȘI EFECTE ASUPRA TERȚILOR ...	263
A. Admisibilitatea denaturării sensului clauzelor clare	264
1. Opinii exprimate cu privire la sistemul de drept	
românesc	265
2. Situația în alte sisteme de drept	269
B. Situația terților care s-au întemeiat cu bună-credință pe	
sensul aparent al contractului	272
1. Relativitatea efectelor contractului față în față cu	
excepțiile (veritabile sau nu) ale acesteia	274
2. Dificultăți pe planul opozabilității contractului față de	
terți	277
3. Alte obstacole în calea stabilității circuitului civil	280
CAPITOLUL II. MODALITATEA DE FORMARE A	
CONTRACTULUI. UNDE CĂUTĂM VOINȚA CONCORDANTĂ?	283
A. Scurte considerații cu privire la mecanismul de formare a	
contractului	283
1. Etapa (pur) internă a deliberării	284
(a) <i>Persoana fizică care încheie actul în nume propriu</i>	284
(b) <i>Persoana fizică care încheie actul prin reprezentant</i>	284
(c) <i>Persoana juridică</i>	285
2. Etapa negocierilor	287
(a) <i>Acte preparatorii</i>	287
(b) <i>Negocierile propriu-zise</i>	288
3. Acordul de voințe	288
4. Etape subsecvente acordului de voințe	289
B. Proba consimțământului în fața noilor tehnologii	290
C. Conservarea voinței concordante atunci când este	
disponibilă	293
CAPITOLUL III. CÂND VOINȚA CONCORDANTĂ SE LASĂ	
AȘTEPTATĂ. STANDARDUL DESTINATARULUI REZONABIL	296
A. Despre standarde în general și în situația expusă	298
B. Perspectivă comparată	299
1. Sisteme naționale de drept	299

2. Instrumente internaționale.....	302
C. Cine este destinatarul rezonabil?	304
1. Omul mediu în legislația specială.....	304
2. „Destinatarul rezonabil” în problema interpretării contractului	308
(a) <i>Ce înseamnă să fii rezonabil?</i>	308
(b) <i>Nivelul de granularitate necesar</i>	310
(c) <i>Stabilirea „destinatarului” în contracte non-standard</i>	314
(d) <i>Aplicarea propriu-zisă a standardului</i>	315
D. Compatibilitatea standardului destinatarului rezonabil cu reglementarea în vigoare	316
E. Riscurile abordării propuse și factori de atenuare a acestora	319
CAPITOLUL IV. PROPUNEREA UNEI METODOLOGII DE INTERPRETARE	324
A. Depășirea dilemei „oului și găinii”. Calificarea și clasificarea contractului în scopul adaptării metodologiei de interpretare	325
B. Delimitarea ambiguităților	328
C. Delimitarea elementelor esențiale ale contractului	329
D. Identificarea acordului de voințe cu privire la formarea contractului	329
E. Identificarea indiciilor referitoare la voința concordantă	331
F. Standardul destinatarului rezonabil	331
CONCLUZII.....	334
BIBLIOGRAFIE.....	341